

**Комунальний заклад
«Чернігівська обласна
універсальна наукова бібліотека
імені В. Г. Короленка»
Чернігівської обласної ради
(Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка)**

✉ 14000 м. Чернігів, просп. Миру, 41

☎ (0462) 77-45-63

@ korolenkolib@ukr.net

🌐 <http://www.libkor.com.ua/>

Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка — головна бібліотека Чернігівської області, сучасний інформаційний, науковий, культурно-освітній заклад, що формує, зберігає та надає в користування найбільш повне зібрання документів у межах регіону, є депозитарієм краєзнавчої літератури, організовує взаємовикористання бібліотечних ресурсів, координує діяльність бібліотек і надає методичну допомогу.

Коротка історія бібліотеки

Чернігівська громадська бібліотека була відкрита 15 (28) березня 1877 р. на підставі Статуту, затвердженого Міністром внутрішніх справ 9 лютого того ж року.

Бібліотека започаткована зусиллями групи демократично налаштованої інтелігенції м. Чернігова. Серед її фундаторів — О. А. Тишинський, С. та О. Русови, П. П. Червінський, О. М. Борсук, О. П. Карпинський, М. О. Константинович, К. Д. Милорадович, В. Є. Варзар, І. Г. Рашевський та ін.

На початку своєї діяльності бібліотека працювала як газетна читальня. 18 лютого 1878 р. рішенням засновників при читальні відкрито бібліотеку, що стала осередком прогресивно налаштованої інтелігенції. Вагому допомогу надавала Чернігівська українська «Громада» і товариство «Просвіта»: організовували народні читання, публічні лекції, концерти. Це викликало незадоволення влади. У зв'язку з виявленням нелегальної літератури бібліотеку в 1909 р. закрито.

У 1910 р. Чернігівська міська бібліотека (нова назва) відновила роботу і підпорядковувалася міському самоуправлінню. У липні 1919 р. книгозбірню реорганізовано в Центральну зразкову губернську бібліотеку.

У 1922 р. бібліотеці присвоєно ім'я В. Г. Короленка.

31 січня 1934 р. за рішенням Наркомосвіти УРСР бібліотека отримала статус державної обласної — центру бібліографічної, краєзнавчої та методичної роботи в області.

24 серпня 1941 р. під час бомбардування міста нацистською авіацією книгозбірню зруйновано, фонд і майно майже повністю знищено.

У період окупації 1941—1943 рр. бібліотека працювала як міська, зосередивши в своїх фондах документи з різних книгосховищ міста. Під час визвольних боїв за м. Чернігів і цей фонд було знищено.

30 листопада 1943 р. прийнято постанову виконкому Чернігівської обласної ради та бюро обкому КП(б)У «Про поновлення роботи Чернігівської обласної бібліотеки ім. В. Г. Короленка».

З 1 грудня 1943 р. бібліотека почала обслуговувати читачів. Книжки надходили з книгосховищ міста, від населення, з Держфонду.

З нагоди 100-річчя заснування бібліотеку нагороджено Почесною Грамотою Верховної Ради УРСР (указ Президії Верховної Ради Української РСР від 18 квітня 1977 р.).

Комунальний заклад «Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка» є об'єктом спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Чернігівської області. Від імені територіальних громад області функції власника закладу виконує Чернігівська обласна рада. Заклад перебуває у сфері управління Департаменту культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації.

Інформація про приміщення бібліотеки

Протягом перших восьми років діяльності бібліотека не мала власного приміщення і розміщувалася в приватній квартирі одного із членів-засновників. У 1895 р. міська управа виділила для бібліотеки окремий будинок на вул. Преображенській.

На початку XX ст. декілька разів змінювалося місце розташування книгозбірні: від орендованого приватного приміщення до помешкання в будинку ломбарду.

Набувши статусу обласної, бібліотека у 1935 р. розміщувалася на вул. Радянській (нині — Шевченка), 31.

27 травня 1941 р. президія Чернігівського облвиконкому ухвалила постанову про передачу будинку на пл. Куйбишева (нині — Красна площа, будинок не зберігся), 15 обласній бібліотеці.

У ніч з 23 на 24 серпня 1941 р. приміщення бібліотеки зруйновано внаслідок бомбардування нацистською авіацією.

До початку визвольних боїв за м. Чернігів у вересні 1943 р. книгозбірня розміщувалася на розі вулиць Бульварної і С. Петлюри (будівлю знищено під час бомбардувань).

У повоєнні часи бібліотека знаходилася в приміщеннях на вулицях Коцюбинського, Попудренка, 17 (пізніше — 60), Єлецькому монастирі.

На початку січня 1974 р. бібліотека переїхала в будівлю, що є пам'яткою архітектури, однією з перлин українського архітектурного модерну кінця XIX — початку XX ст. Побудована в 1910—1913 рр. інженером Д. Д. Афанасьєвим за проектом архітектора О. І. фон-Гогена для Дворянського земельного і Селянського поземельного банків.

У 1917—1926 рр. у будівлі розміщувався губземвідділ; з 1926 р. до 1932 р. — Державний обласний історичний музей; з дня утворення Чернігівської області у 1932 р. до вересня 1941 р. — обком КП(б)У; під час окупації — штаб угорської військової частини. Відступаючи, окупанти спалили будинок. Після його відбудови і часткового перепланування (загальна композиція і архітектура змін не зазнали) в ньому розмістився обласний комітет партії. Згодом, після спорудження нового приміщення-комплексу для обкому КПУ і будинку політосвіти, в цю будівлю перемістили обласну наукову бібліотеку ім. В. Г. Короленка.

Урочиста закладка будівлі в садибі на вул. Володимирській, придбаній у нащадків одного з найвпливовіших громадських

*Перша будівля бібліотеки.
Кінець XIX ст.*

Руїни обласної бібліотеки. 1943 р.

*Єлєцький монастир.
Архієрейський будинок.
Початок 70-х рр.*

*Головний фасад бібліотеки.
2014 р.*

діячів — гласного Чернігівської міської Думи семи скликаєнь Б. Красильщикова, відбулась 9 травня 1911 р.

Після освячення єпископом Новгород-Сіверським преосвященним Василієм першого каменя в передній кут будівлі було вмуровано металеву табличку з текстом, заздалегідь виготовлену на ознаменування неординарної події в житті міста.

Слід відзначити, що в цілому дотримуючись загальної композиції (плану, фасадів) проекту петербурзького архітектора О. І. фон-Гогена, головний будівничий — чернігівський губернський інженер Д. Д. Афанасьєв — зумів, за участю й допомогою місцевих майстрів мурування та майоліки, створити новий варіант будівлі, ближчий до українського архітектурного модерну, заснованого на прадавніх народних традиціях і одночасно з використанням сучасних матеріалів і конструкцій. Саме цим він вигідно відрізнявся від подібних будівель дворянських земельних

і селянських поземельних банків на території тодішньої царської Росії.

Спорудження і оздоблення будинку тривало менше двох років і було завершено до лютого 1913 р.

Архітектура будинку відзначається єдністю функціонального і художнього вирішення. Ця єдність вбачається у пластичній

структурі плану і фасаду з використанням прямокутних, гранчастих і округлих форм, різноманітних за розмірами і формою віконних отворів та матеріалів для оздоблення — звичайна цегла, полив'яний «кабанчик», шліфований і груботесаний граніт. Верхню зону фасаду прикрашали оригінальні орнаментальні композиції з майоліки.

Загальну композицію будинку увінчувала монументальна, квадратна у плані, вхідна вежа із шатровим верхом, укритим лускоподібним дахом зі спеціально виготовлених штампованих деталей.

Звернений головним фасадом на північний схід дво-триповерховий асиметричний за архітектурною композицією і у плані будинок, розташований з невеликим відступом від червоної лінії неширокої вулички, що з'єднувала вул. Шосейно-Шевченкову (нині — просп. Миру) і вул. П'ятницьку, нагадував фігурну літеру «Е». По червоній лінії перед фасадом будинку було влаштовано невисоку оригінальну огорожу модернового стилю.

Завдяки асиметричному розміщенню вхідної вежі, яка нагадувала оборонні вежі фортець і мала три яруси, при підході до будівлі виникає враження поступового наростання об'ємів і ускладнення їх форм.

Композицію головного фасаду з північно-східного боку вежі через площину стіни з трьома гранчастими вікнами другого поверху

*Зовнішній вигляд бібліотеки.
Листівка*

завершував широкий ризоліт з трапецієподібним балконом і го-
строверхим трикутним фронтоном над широким віконним отвором
коробчастої форми.

Між вежею і південним ризолітом органічно вписався головний
об'єм будинку з великим операційним залом (нині тут розташована
головна читальна зала бібліотеки). Оздоблені майоліками трикутні
декоративні фронтони бокових ризолітів і вхідної вежі складають
цілісне зрівноважене художнє рішення, надаючи будинкові ма-
льовничо-святкового вигляду.

Увесь об'єм будинку міцно тримає високий, облицьований
світло-сірими гранітними плитами цокольний поверх, що своїм
спокійним колоритом підсилює мальовничість вежі, стін головних
поверхів, майолікових прикрас фронтонів та інших архітектурних
деталей будівлі.

Ця ж єдність простежується і в інтер'єрі. Основним будівель-
ним матеріалом при муруванні стін була високоякісна цегла місце-
вих цегельень. Перекриття приміщень виконані із застосуванням
залізобетону і склепінчастих конструкцій із цегли. Для оздоблення
залів, крім високоякісного вапняного тиньку, використано і шгуч-
ний мармур. Зокрема, у просторому парадному вестибюлі на пер-
ший — головний та другий поверхи ведуть широкі біломармурові
сходи. Допоміжні сходові приміщення влаштовано у кутових части-
нах будівлі з боку подвір'я. Широкі коридори з'єднували систему
прямокутних приміщень. Останні були частково переплановані за
радянських часів.

Ці перепланування торкнулись і композиції головного фасаду.
Так, широкі лучкові віконні пройми між вхідною вежею і півден-
ним ризолітом було поділено навпіл відповідно до того, як великі
кімнати були поділені всередині на невеличкі кабінети.

Основні характеристики бібліотечного приміщення:

- площа бібліотеки — 3178,9 м²;
- наявність читальних залів — 8 (210 місць);
- наявність виставкової зали — 1;
- стан опалювальної, водопровідної й каналізаційної систем, електричної мережі — задовільний;
- технічний стан будівлі — потребує капітального ремонту.

Список використаної літератури

1. Грищенко П. В. Головна книгозбірня області: історія, розвиток, перспективи / П. В. Грищенко // Невичерпне джерело знань : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 125-річчю з часу заснування Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка / упоряд. Л. В. Теофілова. — Чернігів, 2004. — С. 13—23.
2. Карнабед А. А. Історія нашого дому / А. А. Карнабед ; літ. ред. М. Кушніренка ; відп. за вип. П. В. Грищенко. — Чернігів : Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2002. — 11 с.
3. Студьонова Л. В. Духовна скарбниця краю. Вип. 1 : Від громадської — до універсальної наукової бібліотеки : іст. нарис / Л. В. Студьонова. — Чернігів : Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2002. — 56 с.